

у формуванні архітектури постбіполярного світу, історичний метод, що дозволив простежити еволюцію зовнішньої політики в 90-ті та на початку 2000-х рр., а також геополітичний підхід, що показав трансформацію німецької доктрини "Мітель Європа" в сучасному періоді. Проаналізувавши основні зміни зовнішньої політики ФРН, автор дійшов висновків, що об'єднана Німеччина стала принципово новим актором на міжнародній арені, поява якої змінила баланс сил в Європі, так і за її межами. Подолавши комплекси провини, німці відчували нову роль у системі міжнародних відносин в якості гарантії безпеки і стабільності в Європі.

Ключові слова: постбіполярна система, зовнішньополітична доктрина, Холодна війна, Боннська республіка, Берлінська республіка, баланс сил, національні інтереси, сфери впливу.

* * *

УДК 327.8:339.56

Плевако І. Г.

кандидат історичних наук, доцент, доцент
кафедри міжнародних відносин,
Національний університет "Острозька академія"
(Україна, Острог), ihog.plevako@oa.edu.ua

ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ БРАЗИЛІЇ У КРАЇНАХ ПІВДЕННОЇ ТА СХІДНОЇ АЗІЇ

Автор розвідки розглядає торгово-економічну динаміку Бразилії та країн Південної та Східної Азії з метою виявлення можливостей активнішого геополітичного позиціонування Бразилії на міжрегіональному рівні.

Дослідження побудовано на використанні політико-описового, статистичного, а також аналітико-прогностичного методів. Послужили розкриттю теми й формальні методи спостереження та порівняння, які дозволили оцінити рівень геополітичної присутності Бразилії у країнах Південної та Східної Азії крізь призму експортно-імпорних білатеральних взаємин.

Автор доводить, що найбільш вірогідним геополітичним прогнозом є те, що у короткостроковій перспективі у п'ятірці першочергових торгово-економічних партнерів Бразилії будуть три азієцькі країни – Китай, Індія та Південна Корея. Інші азієцькі країни, не лише високорозвинені, а й ті, що активно розвиваються, також зміцнять свої позиції у двадцятці країн-партнерів Бразилії.

Ключові слова: геополітика, Латинська Америка, Бразилія, країни Південної та Східної Азії, міжрегіональні політичні та торгівельно-економічні відносини.

Взаємодія Бразилії з азієцькими державами характеризується зростаючою інтенсивністю, що зумовлено значним потенціалом Бразилії у ресурсно-економічному та політичному відношенні, а також посиленням економічної потужності країн АТР. Цей напрям зовнішньої політики Бразилії до 70-х рр. XX ст., за винятком відносин з Японією та Китаєм, був поза увагою бразильської дипломатії. Проте, наприкінці XX ст. у Бразилії окреслилися чіткі тенденції відходу від беззаперечної підтримки позиції США на міжнародній арені, що зумовило спроби якнайбільш диверсифікувати свої зовнішні зв'язки. Гіпотеза дослідження полягає у тому, що активна торгово-економічна політика Бразилії щодо країн Південної та Східної Азії спрямована не лише на підтримку взаємовигідних імпортно-експортних відносин, а й на введення ключових азієцьких акторів у зовнішньополітичну орбіту Бразилії з метою забезпечення у майбутньому підтримки ініціатив Бразилії не лише на регіональному, а й на глобальному рівнях.

Наприкінці XX ст. країни Південної та Східної Азії відзначилися динамічним економічним зростанням, і Бразилія з початком президентури Лули да Сілви у 2002 р. окреслила азієцький напрям в якості одного з пріоритетів своїх нових геополітичних інтересів. Важливо, що у 2011 р. Бразилія посіла 22-е місце у світі за обсягами експорту (256 млрд. дол. США), і 21 місце – за

обсягами імпорту (226,2 млрд.) [1], причому у десятичті ключових бразильських партнерів опинилися Китай, Республіка Корея, Японія та Індія. Саме за цими державами Бразилія закріпила статус стратегічних партнерів. На азієцький напрям почало припадати не менше 15% бразильського експорту та 25% імпорту (2006 р.) [16, s. 212], майже по 24,5% – як імпорту так і експорту (у 2011 и 2012 рр.), а згодом (у 2013 р.) в умовах зниження експорту до 23,5% відбулося підвищення імпорту до 27%. У цей момент зовнішньоекономічна активність Бразилії в Азії залишила позаду США і країни ЄС. Таким чином, з початком XXI століття розпочався розквіт, у першу чергу, торгово-економічних стосунків Бразилії з країнами Південної та Східної Азії.

Джерельною базою для цієї розвідки стали зарубіжні аналітичні та статистичні матеріали, що свідчать про торговельно-економічну активність досліджуваних країн. Грунтовний матеріал з передісторією бразильської заангажованості в Азії запропонували польські дослідниці Е. Новоцька і А. Гживач. Специфіку торговельно-економічної динаміки вивчали аргентинські дослідниці Р. Барбері і Н. Педрозо. Бразильські вчені А. Ухара і Г. Цароньєс аналізували місце Бразилії і країн Східної Азії у світовій політиці. Важливою аналітичною роботою стала розвідка А. Барбоси і Р. Мендес, присвячена бразильсько-китайським відносинам. У контексті порівняльної характеристики країн БРИКС й виділяється ґрунтовна стаття російського латиноамериканіста П. Яковлева. Разом з тим, низка авторів, що цитуються у цьому дослідженні, не дають повної динаміки відносин Бразилії з окремими країнами Азії у XXI ст., обмежуючись географічними, предметними, або ж хронологічними рамками.

Тому, метою цієї розвідки є виявити закономірності торгово-економічної динаміки Бразилії та країн Південної та Східної Азії та віднайти докази нарощування тісних партнерських зв'язків між акторами з метою активнішого геополітичного позиціонування Бразилії на міжрегіональному рівні сучасної системи міжнародних відносин.

Бразилія – Китай. Після візиту у листопаді 1993 р. китайського лідера Дзянь Дземіня до Бразилії і у грудні 1995 р. тодішнього бразильського президента Фернандо Енріке Кардозо – до Китаю, окреслились можливості для двостороннього співробітництва країн. У відповідь на черговий візит (у квітні 2001 р.) Дзень Дземіня у травні 2004 р. до Китаю прибув президент Лула да Сілва з великою делегацією, що складалася з 7 міністрів і 400 бізнесменів. Було підписано спільне комюніке, у якому встановлено чіткі умови економічної співпраці між країнами. У листопаді цього ж року Ху Дзінтао здійснив свій візит до Бразилії, в результаті якого було встановлено довготермінове стратегічне білатеральне партнерство, що послужило відчутному поліпшенню співробітництва. Для прикладу, у 1990 р. Бразилія скеровувала до Китаю лише 1,2% свого експорту, у 2006 – 6,11%. У тому ж 2006 р. Китай посів четверту сходинку як торговельний партнер Бразилії [16, s. 209]. У 2010 р. Китай став лідером в бразильському експорті, а у 2012 р. – й в імпорті до Бразилії [1]. Основою всієї конструкції бразильсько-китайських двосторонніх відносин є торговельно-економічне співробітництво, яке в

останні роки набуло безпрецедентних масштабів. Варто відзначити, що торговий оборот між двома країнами у період 2000–2013 рр. виріс майже у 36 разів і перевищив суму у 83 мільярди доларів (див. рис. 1).

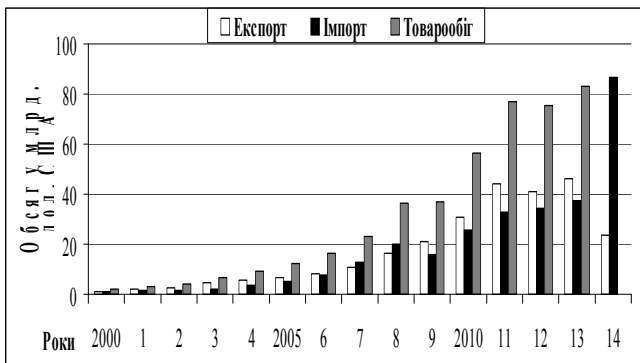

Рис. 1. Динаміка торгівлі Бразилії з Китаєм протягом 2000 – червня 2014 рр. [0; 0; 0; 0; 0; 0; 0; 0; 0; 0; 0; 0]

З 2004 р. бере початок нова тенденція у торговельно-економічних відносинах Бразилії та Китаю. В особі Китаю Бразилія отримала партнера, який експортував значну частину електроприладів та електрообладнання, а також здійснював інвестиційну діяльність, спрямовану на видобувний сектор, енергетику, розвиток інфраструктури. Саме ці сектори були важливою складовою бразильського позиціонування у Китаї і зацікавили цього потужного азійського партнера. Однак, у 2006 р. Союз бразильських промисловців почав вбачати елементи експансії в імпорті китайських товарів на бразильські ринки [6, р. 1–3]. У результаті, у червні 2006 р. було створено торговельне бюро, яке мало на меті стримування потоку китайської продукції на бразильські ринки. На початку березня 2007 р. бразильський уряд оголосив “план бразильського втручання у Китай”, метою якого було збільшення частки готових виробів продукції у бразильському експорті [16, s. 212]. Це, починаючи з 2009 р. до 2012 р., дало свої позитивні результати. Також експорт залізної руди, сої та соєвих продуктів до Китаю допоміг бразильській економіці “утриматись на плаву в період економічної кризи” [17, р. 4–5].

Китай інвестує, в основному, у сировинні активи Бразилії. При цьому, китайські інвестори практично не сприяли передачі Бразилії нових технологій. У 2010 р. із загального обсягу прямих іноземних інвестицій у бразильську економіку (що оцінюється у більше, як 48 млрд. дол.) на Китай припало 17 млрд. дол. США.

Розширення міждержавної взаємодії Бразилії та Китаю є економічною основою, що дозволяє партнерам вибудувати свої відносини у дусі “безпрограшної” концепції. Глибока зацікавленість китайської сторони у стабільних поставках сировини і сільськогосподарських товарів з Бразилії, в першу чергу, залізної руди, сої і нафти, продиктована потребами швидко зростаючої промисловості КНР і якісною зміною споживчої моделі значної частини китайського населення. Йдеться, зокрема, про різке підвищення попиту на м’ясні продукти, що, в свою чергу, веде до збільшення імпорту кормів. Не випадково, бразильські експортери стали називати Китай “пилосмоком, що поглинає продукцію соєвого

комплексу”. З огляду на сформовані тенденції, представники бразильської аграрної бізнес-спільноти вважають, що їхнім товарам гарантовано 15 років високого попиту з боку китайських покупців [3].

Ще під час квітневої зустрічі 2010 р. в бразильській столиці лідери двох країн схвалили “План дій” на найближчі п’ять років, який передбачав поглиблення співпраці у сфері торгівлі та енергетики. Орієнтація на зміцнення економічної взаємодії з КНР, започаткована урядом Луїса Інасіо Лула да Сілви, була продовжена з 1 січня 2011 р. кабінетом президентки – Ділми Руссефф. Вже у середині квітня президент здійснила поїздку до Китаю, метою якої було поглиблення зв’язків. Першочерговим наслідком стало те, що, потіснивши США та Аргентину, Китай став головним торговим партнером Бразилії [3].

Наступного 2012 р. у червні в Ріо-де-Жанейро відбулася зустріч прем’єра Держради КНР Вень Цзябао і президента Бразилії Ділми Руссефф, в результаті якої сторони заявили про переведення двосторонніх відносин на рівень всестороннього стратегічного партнерства з подальшим укладанням т.зв. “swap” угод, пов’язаних із взаємовизнанням конвертованості китайського юаня на суму до 30 млрд. дол. США, що простимулювало присутність китайських банків на інвестиційних ринках Бразилії й забезпечило довгострокове співробітництво [9, р. 51].

Цікавими видаються перспективи, до яких готові сторони на сьогоднішній день сторони. Партнерство з китайськими компаніями, безумовно, матиме вирішальне значення й у спільних інвестиційних проєктах у сфері будівництва інфраструктури, яка включає у себе інвестиції у будівництво та модернізацію залізниць та автомобільних доріг (близько 74 млрд. дол.), на модернізацію портів (26 млрд. дол.) та аеропортів (близько 11 млрд.) [7]. За оцінками експертів аудиторської компанії Ernst & Young Tercos, Бразилія до 2021 р. може експортувати до Китаю продукції на суму 125 млрд. дол. США [8]. Ці цифри свідчать про сприйняття Китаєм Бразилії як найголовнішого партнера, що сприятиме формуванню відповідного ставлення світової спільноти до цього потужного латиноамериканського гравця.

Бразилія–Індія. Початок XXI століття позначився інтенсифікацією відносин Бразилії з Індією. Саме з 2003 р. розпочався процес реалізації задекларованої Бразилією зміни зовнішньо-політичного курсу зі співпраці в межах Американської асоціації вільної торгівлі – ALCA (Área de Libre Comercio de las Américas) на співробітництво з країнами, що розвиваються. Важливо, що Індія цікавила Бразилію не лише як емний ринок збуту своєї продукції, а й як посередник у співпраці в рамках проєкту південно-азійського співробітництва (SAARC – South Asian Association for Regional Cooperation).

У відносинах Бразилії з Індією торговельні зв’язки також відіграють помітну роль, оскільки бразильсько-індійський товарообіг з 2000 до 2013 р. продемонстрував досить значну динаміку, збільшившись у 20 разів (з менш, ніж 500 мільйонів доларів у 2000 р. до майже 10,5 мільярдів у 2012 і 2013 рр.) При цьому, до 2006 р. частка бразильського експорту не перевищувала 1%, а частка Індії у бразильському імпорті дорівнювала 1,5%

[16, s. 212]. У 2012 р. частка бразильського експорту в Індію сягнула 2,3%, поставивши Бразилію на 9-ту сходинку у світовому “рейтингу” країн. У той же час, у 2012 р. Індія посідала у бразильському експорті 7 місце (для порівняння, у 2011 р. Індія знаходилася ще на 18 місці). У 2011 р. вона посідала 9 сходинку, а у 2012 р. серед бразильських імпортерів Індія закріпилася на 11 позиції [2].

У передкризовий період 2007 р. товарообіг становив 3,2 млрд. дол. США, а у 2008 і 2009 рр. – 4,6 та 5,6 млрд. відповідно. Він продовжував упевнено зростати навіть в період світової кризи 2008–2009 рр., оскільки ця торгівля реалізовувалася подекуди з невластивим для Бразилії негативним сальдо. Винятком в цьому відношенні у ХХІ ст. стали лише 2002, 2009, 2012 рр. та перша половина 2014 р. [16; 1] (див. рис. 2).

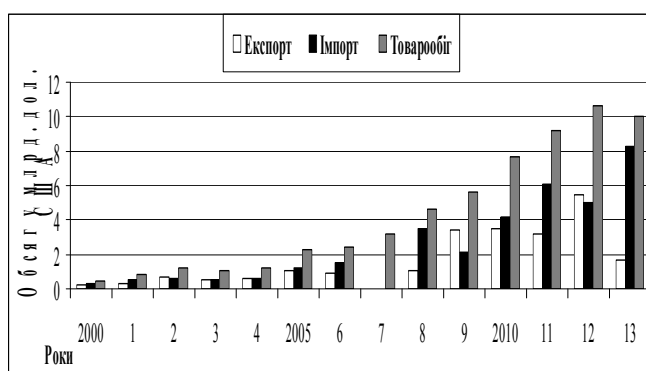

Рис. 2. Динаміка торгівлі Бразилії з Індією протягом 2000–2013 рр. [0; 0; 0; 0; 0; 0; 0]

У 2006 р. міністр торгівлі і економіки Індії з огляду на конкурентність індійської промислової продукції на світових ринках стверджував про певну перевагу політичних інтересів над економічними, проте, враховуючи сучасні тенденції білатеральних відносин, можна припустити, що політичні та економічні бразильсько-індійські інтереси не лише зважуються, а й взаємодоповнюють одне одного.

Важливою складовою у бразильсько-індійських відносинах стало утворення у 2003 р. бразильсько-індійського політичного форуму IBSA (Forum Dialogue India–Brasilia–RSA). Відтак, Бразилія стала найбільшим торговим партнером Індії у Латинській Америці. В майбутньому не виключено стратегічне співробітництво бразильських та індійських енергетичних компаній, зацікавлених у диверсифікації джерел постачання вуглеводнів. Крім того, нові можливості Бразилії як потужного експортера нафти і нафтопродуктів в Індії викликають підвищений інтерес. Помітну роль у розвитку двосторонніх зв'язків здатна зіграти й співпраця у сфері освоєння космічного простору, високих технологій (інформатики, біо- і нанотехнологій). Значна увага приділяється взаємодії у галузі вищої освіти та науки.

Після візиту індійського прем'єр-міністра Манмохана Сингха в Бразилію у вересні 2006 р. розпочалася реалізація угоди про стратегічне партнерство між державами, що, у свою чергу, сприяло збільшенню обсягів інвестицій. З метою поглиблення співробітництва Бразилія створила моніторингові групи для торгівлі з

Індією [13]. У квітні 2008 р. під час візиту індійської президентки Пратибхи Патіл в бразильську столицю між двома країнами було підписано угоди, спрямовані на забезпечення продовольчої безпеки та боротьбу з бідністю. Також істотне значення має міжнародно-політична складова двосторонньої взаємодії Бразилії та Індії, зокрема, прагнення обох країн стати постійними членами Ради Безпеки ООН [3].

Враховуючи те, що сучасний стан торгівлі між країнами тримається на рівні 10,5 млрд. дол., на наступний, 2015 рік, аналітики прогнозують зростання товарообороту до 15 млрд. дол. США [13], що зайвий раз доводить важливість торговельно-економічних відносин у процесах бразильського позиціонування у Південній Азії.

Бразилія – Японія. Розглядаючи відносини Бразилії з Японією, варто зазначити, що остання була першою країною Східної Азії, з якою Бразилія встановила дипломатичні відносини. Це відбулось у 1895 р., коли було підписано Договір “Про дружбу, торгівлю і мореплавання”. На основі цього договору між країнами відбувається політичний та економічний діалог. Ще у 1960-х рр. Японія вкладала значні кошти у різні сектори господарства Бразилії, в тому числі у гірничодобувну промисловість, виплавку сталі та алюмінію, розвиток телекомунікацій та у виробництво сільськогосподарської продукції. У свою чергу, Бразилія експортувала велику кількість заліза, кольорових руд, сталевих і алюмінієвих виробів, соєвих бобів та інших сільськогосподарських продуктів. У 1992 р. японські компанії інвестували 1,4 млрд. дол. США у розвиток у Бразилії телекомунікацій, засобів виробництва, гірничодобувної промисловості та металургії [10].

У 90-х рр. ХХ століття співпраця опиралася на значну фінансову підтримку Бразилії Японією. Бразилія на той час була лідером у латиноамериканському регіоні в отриманні від Японії видобувних технологій, інвестицій у розвиток сільськогосподарської техніки та фінансовій підтримці соціальних програм. Протягом 1997–1998 рр. Японія для Бразилії була найбільшим фінансовим донором. Разом з тим, у 2000 р. між країнами було підписано програму співробітництва у сфері надання допомоги країнам “третього світу”. Ця подія ознаменувала перехід Бразилії з позиції отримувача фінансової допомоги у дієвого гравця, який сам почав опікуватися країнами, що розвиваються. Таким чином, Бразилія отримала додаткові важелі власного позиціонування у азійському регіоні [11, s. 195].

У вересні 2004 р. Бразилію відвідав японський прем'єр-міністр Коїдзумі Дзюньїтіро. У ході візиту в Ріо-де-Жанейро 17 вересня було підписано угоди “Про утворення Японсько-Бразильської Ради ХХІ ст.” та “Про відновлення роботи зовнішньої комісії з економічного, політичного і культурного співробітництва”. Тоді ж Дзюньїтіро Коїдзумі заявив, що у розвитку економічних зв'язків між Японією і Латинською Америкою є величезні резерви, і Бразилії у цьому відводиться провідна роль [22].

У 2005 р. Японія посідала 5 сходинку бразильського експорту після США, ЄС, Аргентини і Китаю. У подальші роки Японія хоч і опустилась на шосту позицію, однак на неї протягом 2010–2012 рр. припадало відпо-

відно 3,5%, 3,7% та 3,3% бразильського експорту. У 2013 р. обсяги експорту до Японії суттєво знизилися (лише 1,7%). Водночас, частка імпорту з Японії у 2010 р. становила 3,8%, наступного 2011 р. – 3,5%, 2012 р. – 3,5, а у 2013 р. – 4,3%.

В цілому, бразильсько-японське торговельно-економічне співробітництво протягом 2000–2011 рр. мало чітку тенденцію до нарощування. Винятком став 2009 р, коли на 25% знизився товарообіг (він становив 9,6 млрд. дол.), але вже наступного року він збільшився на 68%, дорівнюючи 14,1 млрд. дол. Незначним зменшенням характеризуються 2012 і 2013 рр., що пояснюється зменшенням частки бразильського експорту у Японію (див. рис. 3).

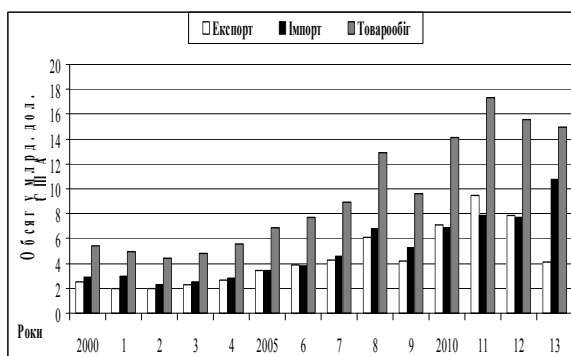

Рис. 3. Динаміка торгівлі Бразилії з Японією протягом 2000–2013 рр. [0; 0; 0; 0]

У 2008 р. було започатковано двосторонню форму економічного співробітництва Японії та Бразилії, яка передбачала подальший розвиток відносин між країнами у пріоритетних галузях. Бразилією розробляється та реалізується проект, який передбачає поставки бразильського етанолу до Японії. Головним завданням, яке бере на себе Японія у цьому проекті, є японські інвестиції в обсязі 8 млрд. дол., які будуть обслуговувати 40 перегінних установок на території Бразилії. Останнім часом бразильські компанії розглядають японський ринок як один з найперспективніших для збуту своєї продукції, оскільки Японія не має достатньої сировинної бази для задоволення внутрішніх потреб і буде змушена імпортувати етанол [18].

У березні 2008 р. було створено спільне підприємство для здійснення проекту за участю компаній Petrobras і Mitsui. На першому етапі було реалізовано контракт з виробництва 1 млрд. літрів етанолу на п'яти установках протягом двох з половиною років. Згідно зі стратегічним планом Petrobras, експорт спільної компанії у 2011 р. до Японії становив більше 3 млрд. літрів етанолу [23, р. 34; 18]. Це також стало значним елементом бразильської присутності у Японії на сьогодні.

Бразилія – Південна Корея. Не можна залишити поза увагою й ще одного бразильського партнера, з яким набирають обертів торгово-економічні відносини, – **Південну Корею.** У 1997 р. під час азійської кризи було закладено умови пошуку партнерів за межами Азії. Бразилія відгукнулась на відповідні пропозиції, і ця подія стала відправною точкою у зростанні торговельних та інвестиційних відносин. Південна Корея зацікавилася проектами в енергетичній сфері, відтак її інвестиції в

Бразилію значно зросли. Разом з тим, товарообіг між країнами протягом 2002–2013 зріс у дев'ять разів [4; 10] (див. рис. 4).

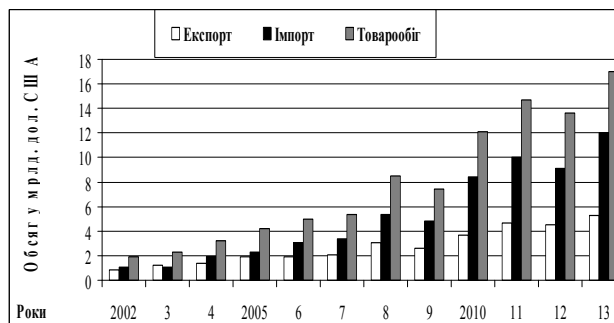

Рис. 4. Торговля Бразилії з Південною Кореєю протягом 2002–2013 рр. [0; 0; 0; 0]

Щоправда, бразильські операції з імпорту є вищими за операції експорту, що зумовлено особливою увагою Бразилії до корейської високотехнологічної продукції, а Корея зацікавлена у купівлі сільськогосподарської продукції, нафти і етанолу [5, р. 10–13]. Зростаючий попит в Бразилії на промислові товари може забезпечити низку можливостей для японських і, особливо, південнокорейських компаній [21, р. 51].

Налагодженню відносин між країнами сприяв візит президента Кім Де Чжуна до Бразилії у січні 2001 р., у ході якого було підписано документ під назвою “Special Brazil and South Korea Alliance for the 21st century”, у якому було погоджено заходи, спрямовані на реалізацію зобов'язань у низці сфер, зокрема: в інформаційних технологіях, біотехнологіях, космічній промисловості, електротехніці, металургії і т.зв. “чистих” технологіях. Ці домовленості було підтверджено в ході візиту президента Ро Му Хена (Roh Moo-Hyun) в Бразилію 16 листопада 2004 р. та підписання акту “Comprehensive Cooperative Relationship for the Common Prosperity in the 21st. century” [1]. Таким чином, на сьогодні створено низку умов для поглибленого білатерального співробітництва між країнами і подальшого просування спільних взаємовигідних інтересів.

Підсумовуючи вищезазначене, потрібно ще раз підкреслити деякі важливі тенденції геополітичного позиціонування Бразилії у регіоні Південної та Східної Азії.

Першочерговим кроком до утвердження лідерських позицій Бразилії у відносинах з країнами азійського регіону стало, починаючи з президентури Луїс да Сільви у 2003 р., налагодження тісних контактів на найвищому рівні з Китаєм, Індією, і Південною Кореєю і поглиблення співпраці із Японією. Це дозволило Бразилії отримати підтримку своїх ініціатив у сфері геополітики і міжнародних відносин, зокрема таких, як реформування ООН, визнання за Бразилією статусу регіонального лідера тощо.

З метою поглиблення партнерства з Китаєм та Індією Бразилія вдалася до просування бразильського експорту, а у співпраці з Японією і Південною Кореєю країна закріпила за собою статус імпортера наукоємної продукції та технологій для посилення у майбутньому своїх позицій на ринку високоліквідної продукції. Виходячи з існуючих тенденцій, які продемонстровано на

графіках, а також враховуючи спільні двосторонні заяви та експертну аналітику, товарообіг між Бразилією і азійськими партнерами відзначається чіткою тенденцією до зростання.

Для закріплення отриманих імпортно-експортних результатів Бразилія позиціонує свою відкритість інвестиціям з Азії, зокрема фінансуванню проектів, що стосуються її видобувної промисловості та інфраструктури.

У перспективі зовнішньоекономічного, а відтак і геополітичного, позиціонування Бразилії найбільш вірогідним є той факт, що у короткостроковій перспективі Китай, Індія та Південна Корея будуть у п'ятірці першочергових торгово-економічних партнерів Бразилії. Інші азійські країни, не лише високорозвинені, а й ті, що активно розвиваються, також зміцнять свої позиції у двадцятці країн-партнерів Бразилії, що відбуватиметься у результаті реалізації партнерства у форматі "Південь – Південь" [12, р. 1].

Відтак, досліджувані процеси залишаються динамічними, що на наш погляд, є актуальним і, водночас, перспективним, адже від результатів латиноамерикансько-азійського співробітництва, головним чином торгово-економічного, значною мірою залежатиме міжнародна система і геополітична ситуація у світі.

Список використаних джерел

1. Бразилія – международные торговые отношения. – Режим доступа : <http://www.russobras.ru/international-trade-relations.php>
2. Внешнеэкономическая деятельность Бразилии 2012 год. – Режим доступа : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/br/about_br/ved_br/
3. Яковлев Петр. От БРИК к БРИКС: тенденции двусторонних отношений [Электронный ресурс] / П. Яковлев // Фонд исторической перспективы. – Режим доступа : http://www.perspektivy.info/rus/desk/ot_brik_k_briks_tendencii_dvustoronnih_otnoshenij_2011-11-21.htm
4. Abdenur A. Brazil-Asia Trade: Emerging Configurations. – Mode of access: URL: <http://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/UNCORRECTED%20PROOF-%20Abdenur.pdf>
5. Barbieri R., Pedrozo N. "Mercosur-South Korea: The Feasibility of a Free Trade Agreement" Centro Argentino de Estudios Internacionales, CAEI Documentos de Trabajo. – Buenos Aires, 2009. – Mode of access: URL: <http://www.caei.com.ar/sites/default/files/58.pdf>
6. Barbosa A., Mendes R. Economic Relations between Brazil and China: A Difficult Partnership // FES Briefing Paper. – January 2006. – 10 p.
7. Brazil-China: a growing alliance. – Mode of access: URL: <http://www.worldpolicy.org/blog/2013/07/25/brazil-china-growing-alliance>
8. China to boost trade relations with Brazil. – Mode of access: URL: <http://www.macauhub.com.mo/en/2013/04/26/china-to-boost-trade-relations-with-brazil/>
9. Chinese Investments in Brazil from 2007-2012: A review of recent trends. – June 2013. – Mode of access: URL: http://www.cebc.org.br/sites/default/files/pesquisa_investimentos_chineses_2007-2012_-_ingles_1.pdf
10. Foreign relations – Asia [Electronic resource] // Library of Congress Country Studies. – Mode of access: [http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+br0113\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+br0113))
11. Grzywacz A. Brazylijskie "odkrywanie" Starego I Nowego Świata / Marcin Florian Gawrycki // Brazylia jako mocarstwo wschodzące. – Warszawa, 2013. – S. 189-205.
12. HSBC Global Connections Report: Brasil. – March, 2014. – P.1. – Mode of access: URL: <https://globalconnections.hsbc.com/downloads/hsbc-trade-forecast-br-march-2014.pdf>
13. India, Brazil set trade target of USD 15 bn. – Mode of access: URL: <http://msmenewsnetwork.com/index.php/homepage/opinions-analysis/caroline/profile/item/288-india-brazil-set-trade-target-of-usd-15-bn>
14. India-Latin America and Caribbean Economic Relations, July 2009. – Mode of access: URL: <http://newsletters.cii.in>

/Newsletters/mailer/LAC_Newsletter/october/Country%20Reports/ReportJuly09India-LatinAmericaandCaribbeanEconomic.pdf

15. Ministério do Desenvolvimento: Industria e Comercio Exterior. – Mode of access : URL: <http://www.mdic.gov.br>
16. Nowacka E. Brazylia. Rozwój współpracy z państwami Azji i Pacyfiku // Ameryka Łacińska w regionie Azji i Pacyfiku / red. M.Gawrycki. – Toruń, 2007. – S. 200-217.
17. Pereira C., Castro Neves A. Brazil and China: South-South Partnership or North-South Competition? // Policy paper. – 2011. – № 26. – 24 p.
18. Soares P. Petrobras e Japão fazem parceria no álcool. – Mode of access: URL: <http://www1.folha.uol.com.br/fsp/dinheiro/fi0303200715.htm>
19. The federation of international trade associations. Brazil: Introduction. – Mode of access : URL: <http://fita.org/countries/brazil.html>
20. Trading economics. – Mode of access : URL: <http://www.tradingeconomics.com/brazil/imports-from-india>
21. Uehara A., Casaroes G. Brazil, East Asia, and the Shaping of World Politics. – Mode of access : URL: <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2013/06/Uehara-Casaroes.pdf>
22. Visita Oficial ao Brasil do Primeiro-Ministro do Japão, Junichiro Koizumi – São Paulo e Brasília, 14 a 16 de setembro de 2004 – Comunicado Conjunto. – Mode of access : URL: <http://www.itamaraty.gov.br/sala-de-imprensa/notas-a-imprensa/2004/09/16/visita-oficial-ao-brasil-do-primeiro-ministro-do>
23. Cadernos de Energia e perspectivas para o etanol no Brasil. – 2008. – Mode of access : URL: <http://www.observatoriodoagronegocio.com.br/page41/files/EPE-PerspecEtanol%20no%20Brasil.pdf>

References

1. Braziliya – mezhdunarodnye torgovye otnosheniya. – Rezhim dostupa : <http://www.russobras.ru/international-trade-relations.php>
2. Vneshnejekonomicheskaja dejatel'nost' Brazilii 2012 god. – Rezhim dostupa : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/br/about_br/ved_br/
3. Jakovlev Petr. Ot BRIK k BRIKS: tendencii dvustoronnih otnoshenij [Elektronnyj resurs] / P. Jakovlev // Fond istoricheskoj perspektivy. – Rezhim dostupa : http://www.perspektivy.info/rus/desk/ot_brik_k_briks_tendencii_dvustoronnih_otnoshenij_2011-11-21.htm
4. Abdenur A. Brazil-Asia Trade: Emerging Configurations. – Mode of access: URL: <http://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/UNCORRECTED%20PROOF-%20Abdenur.pdf>
5. Barbieri R., Pedrozo N. "Mercosur-South Korea: The Feasibility of a Free Trade Agreement" Centro Argentino de Estudios Internacionales, CAEI Documentos de Trabajo. – Buenos Aires, 2009. – Mode of access: URL: <http://www.caei.com.ar/sites/default/files/58.pdf>
6. Barbosa A., Mendes R. Economic Relations between Brazil and China: A Difficult Partnership // FES Briefing Paper. – January 2006. – 10 p.
7. Brazil-China: a growing alliance. – Mode of access: URL: <http://www.worldpolicy.org/blog/2013/07/25/brazil-china-growing-alliance>
8. China to boost trade relations with Brazil. – Mode of access : URL: <http://www.macauhub.com.mo/en/2013/04/26/china-to-boost-trade-relations-with-brazil/>
9. Chinese Investments in Brazil from 2007-2012: A review of recent trends. – June 2013. – Mode of access : URL: http://www.cebc.org.br/sites/default/files/pesquisa_investimentos_chineses_2007-2012_-_ingles_1.pdf
10. Foreign relations – Asia [Electronic resource] // Library of Congress Country Studies. – Mode of access : [http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+br0113\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+br0113))
11. Grzywacz A. Brazylijskie "odkrywanie" Starego I Nowego Świata / Marcin Florian Gawrycki // Brazylia jako mocarstwo wschodzące. – Warszawa, 2013. – S. 189-205.
12. HSBC Global Connections Report: Brasil. – March, 2014. – P.1. – Mode of access: URL: <https://globalconnections.hsbc.com/downloads/hsbc-trade-forecast-br-march-2014.pdf>
13. India, Brazil set trade target of USD 15 bn. – Mode of access : URL: <http://msmenewsnetwork.com/index.php/homepage/opinions-analysis/caroline/profile/item/288-india-brazil-set-trade-target-of-usd-15-bn>
14. India-Latin America and Caribbean Economic Relations, July 2009. – Mode of access : URL: http://newsletters.cii.in/mailer/LAC_Newsletter/october/Country%20Reports/ReportJuly09In

dia-LatinAmericaandCaribbeanEconomic.pdf

15. Ministerio do Desenvolvimento: Industria e Comercio Exterior. – Mode of access: URL: <http://www.mdic.gov.br>

16. Nowacka E. Brazylia. Rozwój współpracy z państwami Azji i Pacyfiku // Ameryka Łacińska w regionie Azji i Pacyfiku / red. M.Gawrycki. – Toruń, 2007. – S. 200–217.

17. Pereira C., Castro Neves A. Brazil and China: South–South Partnership or North–South Competition? // Policy paper. – 2011. – № 26. – 24 p.

18. Soeres P. Petrobras e Japão fazem parceria no álcool. – Mode of access: URL: <http://www1.folha.uol.com.br/fsp/dinheiro/fi0303200715.htm>

19. The federation of international trade associations. Brazil: Introduction. – Mode of access: URL: <http://fita.org/countries/brazil.html>

20. Trading economics. – Mode of access: URL: <http://www.tradingeconomics.com/brazil/imports-from-india>

21. Uehara A., Casaroes G. Brazil, East Asia, and the Shaping of World Politics. – Mode of access: URL: <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2013/06/Uehara-Casaroes.pdf>

22. Visita Oficial ao Brasil do Primeiro-Ministro do Japão, Junichiro Koizumi – São Paulo e Brasília, 14 a 16 de setembro de 2004 – Comunicado Conjunto. – Mode of access: URL: <http://www.itamaraty.gov.br/sala-de-imprensa/notas-a-imprensa/2004/09/16/visita-oficial-ao-brasil-do-primeiro-ministro-do>

23. Cadernos de Energia e perspectivas para o etanol no Brasil. – 2008. – Mode of access: URL: <http://www.observatoriodeagronegocio.com.br/page41/files/EPE-PerspecEtanol%20no%20Brasil.pdf>

Plevako I. G., Ph.D. in History, Associate Professor, Department of International Relations, National University “Ostrog Academy” (Ukraine, Ostrog), ihor.plevako@oa.edu.ua

The economic component of geopolitical positioning of Brazil in South and East Asia

The author of the article analyses the dynamics of trade and economic relationships of Brazil and the South and East Asian countries. He refers to these partnerships as to the possibilities for Brazil to more aggressively position itself in the trans-regional geopolitics of international relations system.

The research was designed using politics description, statistical and forecasting methods. Besides, the researcher used formal methods of observation and comparison to evaluate the level of geopolitical presence of Brazil in the countries of South and East Asia from the standpoint of export–import bilateral transactions.

The author argues that in the short-term perspective more feasibly China, India and South Korea will be in the top five biggest partners in trade and economic relations of Brazil. Other Asian countries, including less developed, will also reinforce their position in the top twenty of trade and economic partners of Brazil.

Keywords: geopolitics, Latin America, Brazil, South and East Asia, international trade and economic relations.

Плевако И. Г., кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры международных отношений, Национальный университет “Острожская академия” (Украина, Острог), ihor.plevako@oa.edu.ua

Экономическая составляющая геополитического позиционирования Бразилии в странах Южной и Восточной Азии

Автор статьи рассматривает торгово-экономическую динамику Бразилии и стран Южной и Восточной Азии с целью выявления возможностей более активного геополитического позиционирования Бразилии на межрегиональном уровне современной системы международных отношений.

В исследовании были использованы политико-описательный, статистический, а также аналитико-прогностический методы. Послужили раскрытию темы и формальные методы наблюдения и сравнения, которые позволили оценить уровень геополитического присутствия Бразилии в странах Южной и Восточной Азии через призму экспортно-импортных билатеральных отношений.

Доказано, что наиболее вероятным геополитическим прогнозом является то, что в краткосрочной перспективе в пятерке первоочередных торгово-экономических партнеров Бразилии будут три азиатские страны – Китай, Индия и Южная Корея. Другие азиатские страны, не только высокоразвитые, но и те, что активно развиваются, также укрепят свои позиции в двадцатке стран-партнеров Бразилии.

Ключевые слова: геополитика, Латинская Америка, Бразилия, страны Восточной и Южной Азии, межрегиональные политические и экономические отношения.

* * *